

Barcelona 1909 La revolución de Julio

Leopoldo Bonafulla

Ediciones Dirección Única Barcelona 2016, 305 Pp 17 x 12 cm 9788460867869, 10 €

Recentment s'ha reeditat un llibre que tot apassionat per l' història d'aquesta ciutat de Barcelona agraeix poder llegir, una història que forma part del llegat històric social d'un món que es va obstinar a buscar els privilegis d'uns en detriment dels molts, i que d'alguna manera va apartar i va reprimir als seus millors fills pel simple fet de tenir criteri en les seves opinions.

La coneguda "Setmana Tràgica" de tan profunda memòria entre les generacions arribades del segle XX, que fins i tot podem afirmar que durant molts anys només la historicitat dels anglosaxons va poder fer-se càrrec, diguem entre cometes, amb dignitat en els anys 70 amb l'aparició del llibre de la americana Joan Connolly Ullman i la seva Setmana Tràgica editat per Ariel; un treball d'investigació molt vent resol.

Doncs bé, avui aquí a la ploma de Leopoldo Bonafulla (Joan Baptiste Esteve) i coetani de Ferrer i Guàrdia podem copsar l'ambient que es respirava en tot aquell procés des del mateix moment en què comencen a produir-se els fets. El llibre en els seus tretze capítols recull i va desgranant tots els esdeveniments des del primer moment, del que hem conegut històricament com "la Setmana Tràgica" des de les revoltes d'assetjament a la Companyia de les Mines del Rif Espanyola allà enmig de les Cabildas marroquins; els interessos econòmics de la monarquia; que tant pretenia conservar, després del desgavell i de la pèrdua de Cuba i Filipines.

La Monarquia espanyola havia de recobrar el seu prestigi colonial i en aquest moment després de diversos tractats en què el nord d'Àfrica quedava repartit colonialment per bona part de l'imperialisme europeu; poca cosa més disposava Espanya enllà les seves fronteres naturals , el que implicava que aquestes mines, aquest petit tros de terra calia assegurar-ho amb el prestigi militar espanyol a qualsevol preu tot i que existia un exèrcit esquilmat, antiquat i corrupte, amb més càrrecs militars que tots els exèrcits europeus occidentals junts.

Bonafulla es dedica a relatar amb bona ploma, llenguatge didàctic i lleuger, com l'ambient es va anar escalfant amb detall, com uns fets van conduir a altres, i alguns van precipitar el tot que ens remarquen per exemple a la contracoberta del llibre , quan el dia de l'embarcament de tropes al port de Barcelona, amb el Corneta tocant "atención" i les diferents negatives i tensió que hi ha a l'ambient. Mentre moltes dones

incitaven a la rebel·lió als seus parents. La gent cridava 'Tireu els fusells !, Resistíós contra l'ordre d'embarcament! O tots o cap! , Que vagin els rics !, Torneu-vos a Casa!
....

Quedava clar, els éssers estimats dels soldats no veien cap motiu que defensar al nord d'Àfrica mentre la marquesa de Comillas repartia escapularis

La tropa havia perdut el pas, sobretot quan van deixar de tocar la música militar i els oficials es van apartar perquè els soldats abraressin a dona i fills la protesta es generalitza i els revoltosos es van ocupar d'aixecar barricades primer en el centre de la ciutat i després poc a poc en tota la ciutat, s'havien assaltat les armeries de costum a més de fer-se amb 290 fusells dels veterans que tenien per costum reunir-se allí al carrer Sant Sadurní.

Els bans del Capità General de la quarta regió militar Don Luis de Santiago Manescau tot just seran llegits per molt poca gent, ja que tots els barcelonins indignats passaven d'això, una vegada que els obrers s'havien aixecat en rebel·lió militar va provocar més indignació encara l'observar com els tramvies seguien funcionant per el que en moments de ràbia van ser bolcats tant en barris com Gràcia com al mateix carrer Pelai o la Ronda de Sant Pau.

La crema de convents que descriu detalladament Bonafulla i la posterior lluita de barricades, la repressió un cop han arribat noves tropes disposada a reprimir als revoltosos barcelonins així com poc a poc aquesta lluita es va desplaçant als barris cada vegada més llunyans del centre de la ciutat on l'exèrcit exerceix la repressió i el seu control militar.

A destacar els diferents episodis d'aquests dies tràgics, però si voldria ressaltar ara la molt estreta història d'un dels afusellats per aquests successos, em refereixo a Ramón Clemente García el carboner del carrer En Roig, home amb alguna petita discapacitat intel·lectual que va voler en un moment d'efervescència aportar el seu gra de sorra a la rebel·lió agrupant una petita sèrie de llambordes en forma de barricada en absolut estratègica que ni pretenia dificultar el trànsit per la petit carrer d'en Roig del Districte V. I quan va veure arribar alguns en comitiva amb alguns esquelets de monges lligats de mans i peus que pretenien portar fins a la casa dels marquesos de Comillas al Palau Marc, Ramon va pensar que almenys una d'aquells cadàvers podien arribar fins les portar de la casa Guell al carrer Comte de l'Assalt, idea que li va ser rebutada després d'una reprimenda de la seva mestressa carbonera a meitat del carrer Egipcíaques. Per aquest fet amb *"dimes i diretes"* que assegurava l'inspector de policia Mercier que li havia dit alguns veïns, l'infortunat Ramon Clemente va ser un dels executats pels fets de la setmana tràgiques, sense cap tipus de perdó, ni de reconsideració, ni clemència per a una persona que realment va tenir un càstig completament desproporcionat que

cap religió piadosa va voler escoltar, com després, més tard la farsa de judici que va tenir Francesc Ferrer i Guàrdia.

Els comportaments tant de la guàrdia civil, en tot moment bel·ligerant amb el poble, l'exèrcit que en un inici era aplaudit pel poble, i els foscos personatges que disparaven a l'exèrcit des dels terrats disfressats d'obrers, però que poc tenien d'això, sinó més aviat sobresortia la sotana que portaven sota del seu disfressa obrerista.

Bonafulla és capaç de recollir i sintetitzar bona part dels manifestos que en aquell moment tots els estaments van proclamar fins i tot el Papa Pios XII, les reflexions del republicà Pi i Aduar, la repressió dels morts i ferits en els carrers de la ciutat, la repressió sistemàtica els judicis sumaríssims, i el tancament de totes les escola racionalistes fins i tot de regions on cap altercat havia passat, els desterraments sense cap tipus de condició en terra hostil on ja era difícil buscar-se la vida inclús dels vilatans.

En definitiva un bon llibre que crec ens aporta i refresca la memòria d'aquelles jornades de Juliol de 1909 que seran difícils d'oblidar en la memòria dels pobles les Edicions Direcció Única ha fet una bona feina recuperant aquest text publicat per primera vegada a 1910 que sens dubte ens serà molt útil avui dia.

Manel Aisa Pàmpols